

Néha hallgatnak a madarak

Annak a madárnak semmi tolla nem volt. Ilyen csupasz jószágot ritkán lát az emberfia, ha ugyan lát valaha: sárga, fehér pihék kókadoztak rücskös bőrén, s a bőrön átütöttek a kék erek. A szél néha belekapott a pihékbe, s a madár összerázkódott, majd néhány percig reszketett. Úgy pislogott ilyenkor, mint valami riadt, beteges gyerek. Szemei kidülledtek fejéből, hogy majdnem kiestek, s ahogy a szemhéj hártyája fel-alá vonaglott ezeken az üveges golyókon, valami nagyon nagy szomorúság és sajnálat kerítette hatalmába az embert. Hirtelen minden ismerőse eszébe jutott, s a féltő gondolatok elindultak: ez jól van?... ő jól van?... olyan régóta nem láttam... De ott sorakozott az egész család, az egész rokonság (még azok is, akiket nem szeretett, kedvelt sohasem), minden közelebbi és távolabbi barát, ismerős, sőt, még a nagyon ritkán látott arcok is feltűntek hirtelen hideg tisztasággal: csorba üvegfigurákként jelentek meg.

Csorba, sebzett volt a csupasz madár csőre is: a felső részből letört egy darab. Nem is tudott enni semmit. A lesóványodott testből kiütöztek a csontok, csaknem átszúrták a bőrt, groteszk karikatúrákat karcolva a piros, habarcsos bőrre.

Ott tántorgott harminc-negyven méternyire a folyó partjától. Feje úgy járt, akár a motolla. Sűrű pillogtatás, rossz, ám mégis kiegészítő alapszenéje a szertelen mozgásnak. A sárga, elszáradt fű akkora volt, hogy ki sem látszott belőle. Csupasz szárnyaival (inkább megtört botjaival) olykor megpróbálta elhárítani tétova útjából a makacsabb, vastagabb fűszálakat. Legtöbbször kénytelen volt kikerülni. Bénult csodálat vett erőt az emberen, ha rápillantott erre a csupasz madárra: hogyan maradhatott életben?

Nem messze tőle egy horgász kikapta a horgot a vízből. Pakolni kezdett. Estére járt az idő, a halak sehogy sem akartak harapni. Egy szerencsétlen márna akadt a horogra. Fel is nevetett dühében. Kiszedte a horgot

a hal szájából, visszadobta. Csalit rakott a horogra, vízbe rántotta a horgot; széles mozdulat, hatalmas félkört írt le a kicsiny, fényes acél, sziszegve hasította ketté a lomha levegőt, mely úgy ült a tájon, akár egy fekete, lusta kutya a poros, mocskos szőnyegdarabon.

– Ez az utolsó – gondolta.

Aztán már csak várt. Nézte az úszót, az meg felesküdt a mozdulatlanságra. Csak a folyó ritka csobbanása zavarta meg ezt a merevséget. Bóbiskolni kezdett a hosszú bottal a kezében.

Pár perc múltán rángásra riadt. Kikapta a horgot, azon nagyobbacska hínár fityegett.

– Hazamegyek – mormolta dühösen, és leszakította a hínárt.

A botot a partra dobta, pakolni kezdett. Esőcseppek nógatták a gyors szedelőzködésre.

Hamarosan kilépett a gátra. Felpillantott az égre: az olyan sáros volt, mint a folyó. Jól jönne az eső: több mint négy hete, hogy semmiféle égi víz nem öntözte meg a tájat, a természet még a harmattal is fukarkodott.

– Ebből sem lesz eső – mondta, még legyintett is hozzá. A gáton vállalára kapta a zöld hátizsákot. Gumicsizmája nagyokat plattyant a finom porban, mely a gátat borította. Lassan agyagossá válik, vartyog a csizma. Aztán letért, mert rövidíteni akart. A város úgy négy kilométernyire lehetett, de az épületek a szürkületben alig látszottak.

Az eső, a tunya, de rosszindulatú szemerkélés elállt.

– Ennyi volt – gondolta. A kék gumicsizmára nézett: alig nedvesedett meg.

Ekkor látta meg a csupasz madarat. Alig négylépésnyire volt tőle, s ahogy hallotta a neszezést, hát megpróbált bebújni valami gyom levelei alá. De a csupasz test úgy világított a szürkületben, mint rosszul fércelt sárga folt a fekete nadrágon.

A halász megállt. Kíváncsian nézegette a különös állatot. Az első pillanatokban el sem hitte, hogy az madár: erre csak akkor jött rá, amikor kiszedte a gyom levelei alól. Elhűlve forgatta, nézegette. Aztán gyorsan lerakta a földre – ki tudja, milyen fertőzést kapott a szegény állat. A madár tudomásul sem vette, hogy visszatették a levelek alá; akkor sem kapálózott, amikor az ember felemelte. Összébb húzta magát, megborzongott, tört csőrével kattantott egyet. Aztán csak hallgatott.

A halász addigra odébbment. De visszafordult. Nem akarta ott hagyni a madarat, úgyhogy ismét elővette a gyom alól. Az most is némán тұrte, nem is pislantott. A kabát alá tette. Mellényén keresztül is érezte, mennyire hideg a szerencsétlen test.

Úgy tűnt, az ég nem adja könnyen meg magát. A felhők a sötétség jöttével egyre többen lettek, egymásra tornyosultak. Aztán villám csapott

ki az egyikből, és néhány pillanat múltán ritkán látott fergeteg zúdult a mezőre. A halász meg is feledkezett a csupasz madárról, gyorsan vágta a távolságot a város és öközte. Negyedórájába került, amíg fedezékbe jutott. A város végén volt néhány lakatlan ház, behúzódott az egyikbe.

Bőrig ázott. Mikor le akarta vetni a kabátot, akkor jutott eszébe a madár. Kivette a kabát alól, letette a padlóra. Az ott maradt, ahova rakta. A hátizsákot a padlóra dobta, egy rongydarabot vett elő. Abba bugyolálta a madarat. Közben dűnnyögött:

– Szerencséd van. Ottmaradsz, ha ez a vihar elkap. Talán jobb is lett volna neked – tette hozzá szánakozva.

Valami félórja dühöngött a vihar, nem akart szűnni sehogy sem. A halász az ajtónyíláshoz állt, onnan nézte a fergeteget. Fázni kezdett; a sarokban néhány deszkát pillantott meg. Tüzet rakott, leült a hátizsákra. Nézte a lángokat. A madár közelebb tipegett a tűzhöz.

– Fázol, mi? – nézett rá.

Sűrű pislogás volt a válasz. Csak most látta meg, hogy a csőr egy darabja hiányzik.

– Éhen fog pusztulni. Szerencsétlenje...

De azért felállt, a hátizsákba nyúlt, és puliszkalisztet vett elő. Lecsavarta az egyik csalisdoboznak a tetejét, behintett egy keveset. A madár elé tolta. Az pislogott, de nem lépett arrébb.

– Egyél, na – biztatta.

Hiába. A jószág meg sem próbált belecsipegetni a puliszkalisztbe. Ezt látván, gilisztát szedett elő, bicskájával darabkákra vágta. Felvette a rongyba burkolt madarat, megpróbálta a csőrébe rakni a darabokat. A csőr éhesen nyelt. Következett a másik darab, aztán egy másik. Valami tíz gilisztát evett meg a madár. Az utolsó falatot visszaköpte, kapálózni kezdett.

– Elég volt, mi? – mosolyodott el az ember.

Visszatette a madarat a padlóra, megtörülte a bicskát, összezsattintotta. Vetett a tűzre, aztán bámulta tovább a lángokat. Élvezte a sugárzó meleget. A madár ott kuporgott mellette. Különös, groteszk figurákat vetítettek fel a lángok a falakra (még egy szentképet is megvilágítottak: Jézus homályos, piszkos alakja ugrott ki ilyenkor a falból, ahogy két karjával áldja a világot; a szentkép mellett gyufaszál füstjével írt betűk, mintha egy erejétől megfosztott lángoló kar véste volna azokat oda), s a halász eltöprengett. A madár továbbra is ott gubbasztott mellette, a tűzbe bámult, sűrűn pislogott. Kopasz nyaka úgy nyúlt ki a testét takaró rongyból, mint egy kóro, melynek furcsa bog van a végén.

A vihar nem csillapodott. Bármennyire is belefetrenge magát a tájba, bármennyire is erőszakosnak tűnt, csak nevetni lehetett rajta. Nagy, lom-

ha állat, mely valami hitvány ösztöntől hajtva élvezettel kínoz meg egy földdarabot.

Fogyni kezdett a deszka.

– Csak érne már véget – pillantott ki olykor a halász az ajtón. Felállt, hogy dermedt tagjaiból kirázza a bénultságot. A madár riadtan követte a mozdulatokat, közelebb húzódott a zöld hátizsák jótékony fedezékéhez.

A halász néhányszor meglóbálta a karját. Feleségére és gyerekeire gondolt. Biztos nyugtalanok, hogy ilyen sokat késik. Órájára pillantott: a mutatók fáradtan nyújtóztak a számok között, mutatva a közeli éjfélt.

A tűz leroskadt. A lángok kihunytak, csak a parázs pislákol a sötétségben. Kissé megtántorodott, beletaposott a parázsba. Valamit dörmögött az orra alá, aztán elemlámpát kattintott. A fénynyaláb pontosan a csőrre madárra vetült.

– Veled meg mit kezdjek? Haza nem vihetlek, ott megdöglesz, a gyermekek szétszednek. De előbb a macska... Meg aztán az asszony sem örülne...

A jószág meg sem mozdult. Az előbb még ijedten megrebbent, amikor a halász beletaposott a parázsba. Most sűrűn pislogva nézte a halászt, ahogy az a hátizsákot a hátára dobta, a kabátot magára terítette.

– Úgyis megdöglesz. Előbb vagy utóbb. Mindegy... – mormogta, és kilépett az ajtónyíláson. Némileg zavarban ugyan, de hazaindult. Ott motoszkált benne a madár képe.

– Mint egy leforrázott csirke. Ilyet még nem látott az ember. Neki anyyi... De mit foglalkozom én ezzel... – dörmögte az orra alá.

Feljebb rántotta a lecsúszni készülő kabátot. Már jócskán bent járt a városban.

A madár ott gubbasztott a rongy alatt. Jóleső, meleg érzés volt ott lenni, kiváltképpen, hogy a begye is tele volt. Csakhamar elálmosodott, szeme elkoppant. Leült a parázs mellé, fejét behúzta, tört csőrét a rongyba dugta. Elaludt, kissé riadtan ugyan, de nagyjából a melegség és a biztonság érzésével.

*

Az aznapi alamizsna nem volt valami sok. Alig futotta fél kenyérre, háromkörtynyi pálinkára. Ott a lebuiban emelte szájához azt a három felest, hogy egy kicsit átmelegedjen. El is bóbiskolt; arra ébredt, hogy a karját rángatja a tulajdonos.

– Elég volt, tata. Holnap is van nap.

Kint szűnőfélben volt a vihar. Hideg lesz az éjszaka.

– Nem alhatnék meg itt valahol? Csak ma este, főnök úr... – nézte kutyatekintetével a tulajdonost.

Az nemet intett.

– Hely, az nincs itt. Ha csak a klotyóban nem hál meg, lábon állva. Oda bezárhatom... Ismerem a magaféléket, csak inni akarnak – intett bölcsen a cigarettától megsárgult mutatójával.

A koldus vette aszalterítőbe csomagolt cókókját. Majd megalszik a város végén azokban az elhagyott házakban. Bár hideg van, tüzet rak – az egyik vityillóban látott valami deszkákat, azok jók lesznek a tűzrakáshoz.

Kint még szemerkélt az eső. Hideg volt, össze kellett kapcsolnia azt a hitvány kabátot. Ott bandukolt a sárga lámpafények alatt. Mint egy összetöpörödött árnyék. Az egyik lábát kissé nehézkesen húzta maga után. Sánta volt az istenverte. Gyerekkorában a szomszéd gyermek kalapáccsal vágott rá, azóta nem tud egyenesen járni.

Az eső teljesen elállt, mire a házakhoz ért. Az ajtónyílásban gyufa után kotorászott. Lobbant a láng, s a kunyhó belseje kibukkant a sötétből. Az egyik sarokban hamu. Deszka sehol. A koldus a tűzhelyhez lépett, lábával belepiskált. Előtüntek a parazsak.

Valami rongyot pillantott meg a tűzhely mellett. A körmére égett, sziszegve dobta el, s gyújtott meg egy másikat. Kíváncsian vette kezébe a rongydarabot. Kibugyolálta: egy csupasz, undorító madarat pillantott meg. Az élettelen, dermedt test hideg érintése visszataszítóan hatott rá.

– Pfüj... – nyögte, és eldobta. A rongy ott maradt a kezében; a madár teste kicsapódott az ajtónyíláson.

– A fenébe... – nyöszörögte a koldus. Kezét koszos ruhájához dörzsölte. Aztán ledobta batyuját, és fáért indult.

Hideg lesz az éjszaka.